

Omgangsprotocol (pestprotocol)

Pesten

Pesten is voor de school een ingewikkeld probleem. Het vereist een serieuze aanpak. Van groot belang hierbij is dat alle betrokkenen, leerkrachten, ouders, en leerlingen, pesten als een bedreiging zien en bereid zijn het te voorkomen of te bestrijden.

Wat is pesten?

Pesten is psychisch, fysiek en/of seksueel systematisch geweld van een leerling, of een groep leerlingen ten opzichte van één of meerdere leerlingen, die niet (meer) in staat zijn zichzelf te verdedigen. Pesten komt ook bij volwassenen voor. Dit protocol gaat over het pesten van leerlingen. Pesten gebeurt systematisch, er is sprake van ongelijke machtsverdeling, het heeft desastreuze gevolgen voor het slachtoffer en het slachtoffer kan niet voor zichzelf opkomen.

Bewustwording.

Pesten is een ingewikkeld en groot probleem. Pesten is schadelijk voor de slachtoffers, pesters en alle betrokkenen. De pester ontwikkelt een manier van omgaan met mensen die er voor zorgt dat hij/zij veel meer kans heeft om in de criminaliteit terecht te komen. Pesten is kindermishandeling tussen de kinderen onderling. (Bij plagen is er geen slachtofferrol en beide partijen zijn even sterk). De plager heeft niet de bedoeling de ander te beschadigen). De school is zich bewust van de omvang en zwaarte van de pestproblematiek in het algemeen en vindt dat elk geval eigenlijk al een geval teveel is. Zij pakt daarom pesten breed en actief aan. (5sporen: gepeste kind-pester-zwijgende middengroep-leerkracht-ouders). Het pestbeleid is ingebed in een totaalbeleid sociaal-emotionele ontwikkeling.

Stellingname.

De school maakt aan kinderen, ouders en in het algemeen naar buiten duidelijk dat pesten niet toelaatbaar is. Via posters en de schoolgids wordt aandacht aan de problematiek besteed.

Slachtoffers moeten weten dat de school (leerkracht) aan hun kant staat. Pesters en leerlingen die pesters kunnen worden, moeten in de gaten krijgen dat er op ze gelet wordt. Leerkrachten nemen duidelijk stelling als bepaald gedrag hun norm overschrijdt.

Signalen die op pesten kunnen wijzen zijn:

- Een bijnaam geven, op grond van door het kind als negatief ervaren kenmerken.
- Zogenaamde leuke opmerkingen maken over een klasgenoot.
- Belachelijk maken.
- Een klasgenoot voortdurend de schuld ergens van geven.
- Beledigen.

- Dwingen om bezit dat niet van jou is af te geven.
- Dwingen om bepaalde handelingen te verrichten zoals mee mogen doen, als je snoep meeneemt, geld wegpakt enz.
- Vernederen: Haal jij die bal maar uit de bosjes, want jij kunt niet goed genoeg voetballen om mee te kunnen doen.
- Briefjes doorgeven om een kind te isoleren.
- Steun zoeken om samen te spannen tegen een bepaald kind, of om te zorgen dat een bepaald kind nooit wordt uitgenodigd.
- Isoleren.
- Buiten school opwachten, schelden, schoppen, slaan.
- Op weg naar huis achterna rijden of de doorgang versperren.
- Naar het huis van het slachtoffer gaan.
- Bezittingen afpakken of beschadigen. - Schelden, schreeuwen.
- Dreigen: Als je dit doorvertelt dan.....grijpen we je.

Oorzaken van pestgedrag kunnen zijn:

- Een problematische thuissituatie.
- Voortdurend gevoel van anonimiteit (buitengesloten voelen).
- Voortdurend in een niet-passende rol worden gedrukt.
- Voortdurend met elkaar de competitie aan gaan.
- Een voortdurende strijd om macht in de klas of in de buurt.

Voorwaarden vooraf:

Door mondelinge en schriftelijke informatie worden betrokkenen op de hoogte gebracht van het probleem pesten: wat is pesten, wat zijn de mogelijke gevolgen daarvan, hoe vaak komt het voor e.d.

Zowel de school als geheel, als iedere leerkracht afzonderlijk probeert pesten te voorkomen. Deze preventieve aanpak bestaat o.a. uit:

Regels voor de leerlingen die gelden op school en daarbuiten.

1. Doe niets bij een ander kind, wat jezelf ook niet prettig zou vinden.
2. Kom niet aan een ander als een ander dat niet wil.
3. We noemen elkaar bij de voornaam en gebruiken geen scheldwoorden.
4. Als je kwaad bent ga je niet slaan, schoppen, krabben (je komt niet aan de ander). Probeer eerst samen te praten. Ga anders naar de meester of de juf.
5. Niet: zomaar klikken. Wel: aan de juf of meester vertellen als er iets gebeurt wat je niet prettig of gevaarlijk vindt.
6. Vertel de meester of juf wanneer jezelf of iemand anders wordt gepest.
7. Blijft de pester doorgaan dan aan de meester of juf vertellen
8. Word je gepest praat er thuis ook over, je moet het niet geheim houden.
9. Uitslachten, roddelen en dingen afpakken of kinderen buitensluiten vinden we niet goed.

10. Niet aan de spullen van een ander zitten.
11. Luisteren naar elkaar.
12. Iemand niet op het uiterlijk beoordelen of beoordeeld worden.
13. Nieuwe kinderen willen we goed ontvangen en opvangen. Zij zijn ook welkom op school.
14. Opzettelijk iemand pijn doen, opwachten buiten school, achterna zitten om te pesten is beslist niet toegestaan.
15. Probeer ook zelf een ruzie met praten op te lossen. Na het uitpraten kunnen we ook weer vergeven en vergeten.

Voor de leerkracht.

- Streven naar een pedagogisch klimaat, leerlingen veiligheid en geborgenheid bieden.
- Regelmatig het onderwerp behandelen in teamvergaderingen.
- Leerlingen duidelijk maken, dat signaleren van pesten doorgegeven moet worden aan de leerkracht.
- Leerkrachten noemen de leerlingen niet met een bijnaam die als kwetsend ervaren kan worden.
- De leerkracht stelt met de leerlingen gedragsregels op en ziet toe op naleving daarvan.
- Van de leerkracht wordt verwacht, dat hij werkt aan een positieve groepsvorming, waarin men respect voor elkaars mogelijkheden en nietmogelijkheden heeft, waarin samenwerking, respect, niet buitensluiten, uitpraten, goed maken enz. in openheid gebeurt.
- Leerkrachten moeten pestgedrag kunnen signaleren.
- Leerkrachten moeten duidelijk stelling nemen (afkeuring) en zicht krijgen op de oorzaak, omvang en mogelijke gevolgen van pestgedrag.
- Wanneer het pesten ondanks alle inspanningen doorgaat of opnieuw de kop opsteekt, gaat de school resp. de leerkracht over tot directe, curatieve aanpak. Er wordt een beroep gedaan op de zorgcoördinator/intern begeleider, directie of het hele team.

De directe, curatieve aanpak bestaat uit twee methoden:

De niet confronterende methode.

Deze methode wordt toegepast als de leerkracht vermoedt of op de hoogte wordt gesteld dat er sprake is van onderhuids pesten (niet zelf waargenomen).

- Hij schakelt collega's in om vermoedens mogelijk te versterken. - Brengt zorgcoördinator op de hoogte.
- Ondertussen kan de leerkracht een algemeen probleem aan de orde stellen om zo bij het probleem in de klas te komen (ook om een eerste "signaal" af te geven).
- Praten over buitensluiten in het algemeen en buitensluiten in de klas. In een rollenspel of gymles praktiseren.

- Pesters en/of enkele niet-pesters inschakelen om op te letten of NN misschien gepest wordt. Na enkele dagen verslag uit laten brengen.
- Wachten op een moment dat de leerkracht of een collega het daadwerkelijk ziet en dan duidelijk stelling nemen.

De confronterende methode.

Deze methode past de leerkracht toe als een leerling voor zijn ogen lichamelijk of geestelijk wordt mishandeld.

- Leerkracht neemt eerst duidelijk stelling.
- Voert een gesprek met de klas over pesten in het algemeen.
- Spreekt met de leerlingen nadere regels af.
- Behandelt het probleem tijdens een project of bepaalde les.
- Brengt directie en/of zorgcoördinator of intern contactpersoon op de hoogte.

Hulp aan de pester.

- Praten; zoeken naar de reden van het ruzie maken/pesten (baas willen zijn, jaloezie, verveling, buitengesloten voelen).
- Laten inzien wat het effect van zijn/haar gedrag is voor de gepeste.
- Excuses laten aanbieden.
- In laten zien welke (leuke) sterke kanten de gepeste heeft.
- Kind leren niet meteen kwaad te reageren, leren beheersen, de 'stop-eerstnadenken-houding'.
- Zoeken van een sport of club; waar het kind kan ervaren dat contact met andere kinderen wel leuk kan zijn.
- De leerkracht kan gebruik maken van hulp door de zorgcoördinator/intern begeleider.
- Een straffend gesprek: leerling heeft zich niet aan de klassenregels gehouden en verdient dus straf. Belonen (schouderklopje) als het kind zich aan de regels houdt.
- Leerkracht maakt afspraken met de pester over gedragsverandering.
- Er wordt een gesprek met de ouders aangegaan, waarin om hun medewerking wordt gevraagd. Informeren, overleggen. Inleven in het kind; wat is de oorzaak van het pesten?
- Als het pestgedrag blijft voortduren wordt de hulp ingeschakeld.
- Weigeren de ouders van de pester hun medewerking en blijft de pester volharden in zijn gedrag dan wordt overgegaan tot schorsing.

Hulp aan het gepeste kind.

Kinderen die voortdurend worden gepest, reageren meestal door passief gedrag of ze gaan uitdagen. Beide vormen van gedrag zijn "aangeleerd" als reactie op het gepest worden. Een 'aangeleerd" gedrag kan weer afgeleerd worden. Vaak verdwijnt bepaald afwijkend gedrag als het pesten is gestopt. Toch kunnen vormen van afwijkend gedrag ook langdurig aanwezig blijven. Vormen van afwijkend gedrag kunnen zelfs aanleiding geven tot pesten.

- Medeleven tonen en luisteren en vragen: hoe en door wie er gepest wordt.

- Nagaan hoe de leerling zelf reageert, wat doet hij/zij voor tijdens en na het pesten.
- Huilen of heel boos worden is juist vaak een reactie die een pester wil uitlokken. De leerling in laten zien dat je op een andere manier kunt reageren.
- Zoeken en oefenen van een andere reactie bijvoorbeeld je niet afzonderen.
- Het gepeste kind in laten zien waarom een kind pest.
- Nagaan welke oplossingen het kind zelf wil.
- Sterke kant van de leerling benadrukken.
- Belonen (schouderklopje) als de leerling zich anders/beter opstelt.
- Het gepeste kind niet overbeschermen, bijvoorbeeld naar school brengen of ik zal het die pesters wel eens even gaan vertellen'. Hiermee plaats je het gepeste kind juist in een uitzonderingspositie waardoor het pesten zelfs nog kan toenemen.
- De leerkracht probeert de aanleiding tot pestgedrag bespreekbaar te maken.
- De leerkracht probeert de leerlingen begrip en respect bij te brengen voor ieders eigenheid.
- De leerkracht kan gebruik maken van hulp van de zorgcoördinator/intern begeleider.
- Praten met de ouders van de gepeste leerling en de ouders van de pester(s).
- Bij ernstige gevolgen van pesten probeert de leerkracht samen met de ouders van het gepeste kind het gevoel van eigenwaarde terug te laten vinden. De hulp van de SVIBer kan daarbij ingeschakeld worden.
- Indien de ouders van het gepeste kind vinden dat de leerkracht onvoldoende of onjuist gehandeld heeft, of indien ze menen, dat het niet tot het gewenste resultaat heeft geleid, kunnen zij een klacht indienen bij de externe contactpersoon of de directie.

-

De klachtenprocedure is hierbij van toepassing.

Aanpak bij ruzies en pestgedrag.

Wanneer leerlingen ruzie met elkaar hebben proberen zij en wij:

1. Er eerst zelf (en samen) uit te komen.
2. Op het moment dat een van de leerlingen er niet uitkomt (in feite het onderspit delft en verliezer of zondebok wordt), heeft deze het recht en de plicht het probleem aan de meester of juf voor te leggen.
3. De leerkracht brengt de partijen bij elkaar voor een verhelderingsgesprek en probeert samen met hen de ruzie of pesterijen op te lossen en (nieuwe) afspraken te maken. Bij herhalingen van pesterijen/ruzies tussen dezelfde leerlingen volgen sancties. (zie consequenties).
4. Bij herhaaldelijke ruzie/pestgedrag neemt de leerkracht duidelijk stelling en houdt een bestraffend gesprek met de leerling die pest/ruzie maakt. De fases van bestraffen treden in werking. (zie consequenties). Ook wordt de naam van de ruziemaker/pester in de klassenklapper genoteerd op de "Dit-kan-niet" bladzijde. Bij iedere melding omschrijft de leerkracht de 'toedracht'. Bij de derde melding worden de ouders op de hoogte gesteld van het ruziepestgedrag. De leerkracht en ouders proberen in goed overleg samen te werken aan een bevredigende oplossing.

Consequenties.

De straf is opgebouwd in 5 fases; afhankelijk hoelang de pester door blijft gaan met zijn/haar pestgedrag en geen verbetering vertoond in zijn/haar gedrag.

Fase 1.

- Een of meerdere pauzes binnen blijven - Nablijven.
- Een schriftelijke opdracht zoals een stelopdracht over de toedracht en zijn of haar rol in het pestprobleem.
- Door gesprek: bewustwording voor wat hij met het gepeste kind uithaalt.
- Afspraken maken met de pester over gedragsveranderingen. De naleving van deze afspraken komen aan het einde van iedere week (voor een periode) in een kort gesprek aan de orde.

Fase 2.

- Een gesprek met de ouders, als voorgaande acties op niets uitlopen. De medewerking van de ouders wordt nadrukkelijk gevraagd om een einde aan dit probleem te maken. De leerkracht legt alle activiteiten vast in Parnassys.

Fase 3.

- Bij aanhoudend pestgedrag wordt er deskundige hulp ingeschakeld.

Fase 4.

- Bij aanhoudend pestgedrag kan er voor gekozen worden om een leerling tijdelijk in een andere groep te plaatsen. Ook het (tijdelijk) plaatsen op een andere school behoort tot de mogelijkheden.

Fase 5.

- In extreme gevallen kan een leerling geschorst of verwijderd worden.